

Aron Koli, Conrad von Heiroth och Elias Westerén
är nyblivna studenter.

Ungas sårbarhet i ett skiftande samhälle

Många unga idag är tämligen oroade över framtiden. Vi har sedan barndomen varit medvetna om många av de hinder och problem som vi, under våra livstider, kommer att behöva överkomma innan det är för sent. Jorden blir varmare, haven blir smutsigare och av regnskogarna finns det för varje dag mindre och mindre kvar. Det senaste halva året har vi suttit instängda i våra hem medan vi sett de första ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin.

2020 har på många sätt varit ett extremt tungt år. Ungdomar som redan haft en utmanande position på arbetsmarknaden har det nu allt svårare eftersom många arbetsplatser med låga utbildningskrav numera är stängda. Vi bevittnade då myndigheter runt om världen kämpade med att tackla spridningen av viruset. Vi abiturienter satt i gymnastiksalen med flera meters mellanrum och desinfektionsmedel vid borden, rätt omotiverade då vi just hört om studentexamensnämndens beslut om att våra prov skulle skrivas på två veckor istället för tre. I nyheterna läste vi hård debatt kring ifall en stark ekonomi är värd att riskera våra liv för, och funderingar om hur vår framtid ser ut. Termer som "hållbarhet" och "miljövänlighet" har blivit mera som modeord som kastas runt i medierna än något annat. Många unga upplever att inga tillräckligt stora framsteg ännu har skett, och börjar misstänka att det redan är för sent.

Lågkonjunkturer och virusar

Trots att covid-19:s hälsorisker för unga anses vara lindrigare än för den övriga befolkningen, hör unga till de mest sårbara grupperna under en kris. Detta gäller på det sociala liksom det ekonomiska planet. Unga människor är i allmänhet nya i arbetslivet och saknar arbetserfarenhet. Dessutom kan många arbetsuppgifter som unga har kompetens för samtidigt göra arbetstagaren lätt ersättlig. För unga i kortvariga arbetsförhållanden kan den ekonomiska krisen betyda arbetslöshet av varierande längd. Sådana i temporära arbetsförhållanden drabbades till exempel oproportionerligt av finanskrisen 2008–2009. ¹⁾

Möjligheter att få utbildning, praktik och arbetserfarenhet som ung har bestående följer för ens anställbarhet senare i livet. De som kommer in i arbetslivet under en recession har lägre inkomster under minst de första tio åren av sin karriär. ²⁾ Dessutom har de en större sannolikhet att bli kvar på en lägre inkomstnivå under en längre tid. Sommarjobb och deltidsarbete vid sidan om studierna är exempel på vanliga sätt som unga kan börja få arbetserfarenhet, men denna möjlighet har varit begränsad av viruset. Internationella studier eller arbete utomlands har blivit svårare.

”Många från utsatt bakgrund saknar tillgång till utvecklade sociala skyddsnät, vilket det finska samhällets olika delar måste åtgärda.”

En god övergång till arbetslivet präglas av ekonomisk och social säkerhet. Att förverkliga detta är i högsta grad beroende av det sociala skyddsnätet som unga har. Stöd av familjen samt släktingar när det gäller boende och personlig ekonomi är ett exempel på socioekonomiskt skydd. De tjänster och stöd som kommunerna och Folkpensionsanstalten erbjuder kommer att prövas under detta och kommande år. Även tredje sektorn, och det arbete som bland annat Folkhälsan samt kyrkan gör, kan erbjuda en livlina för många unga. Många från utsatt

bakgrund saknar tillgång till utvecklade sociala skyddsnät, vilket det finska samhällets olika delar måste åtgärda.

Som följd av en ny ekonomisk kris kommer frågan om åtstramning att komma upp. För många unga väcker frågan starka känslor, särskilt när det gäller nedskärningar inom utbildningssektorn eller studiestöd. Under tidigare år har frågan lett till demonstrationer och hot om strejk, då både högskolestuderande och högskoleanställda bevakar sina intressen. Vidareutbildning kan erbjuda ett sätt att öka ens värde på en arbetsmarknad som står stilla. Särskilt när det gäller yrkesutbildning riskerar nedskärningar lämna allt flera med bara grundskoleutbildning. Covid-19 har tvingat skolor söka alternativ som möjliggör utbildning på distans. Det är ytterst viktigt att utbildning av hög kvalitet upprätthålls. Utbildningen är en investering som kan förbättra framtidsutsikterna för arbetstagaren, samt för hela ekonomin.

Instabilitet i samhället och i naturen

Under vårt liv har vi sett politiker och andra prominenta figurer inom samhällsdiskursen gång på gång ta upp hur dagens ungdom kommer att ha det svårt och att det faller på vårt ansvar att fixa de problem som våra föräldrar och farföräldrar har skapat. Fastän levnadsstandarden i Finland är hög, och framtidsutsikterna till synes är goda, kommer vid närmare inspektion flera strukturella problem fram. Global uppvärmning, ekonomisk kris, demografisk förändring och politisk instabilitet, dessa är alla akuta problem som påverkar främst vår generation. Dock har vi en begränsad röst i debatten om hur vi skall lösa dessa problem, särskilt då vissa inte tycker att de är problem över huvud taget.

Till de främsta politiska frågorna i många ungas ögon hör klimatförändringen. Fenomenet fungerar samtidigt utmärkt som exempel på hur många unga upplever att de saknar representation. Vi har vetat att global uppvärmning är ett mycket allvarligt hot för tiotals år, och att dess konsekvenser kommer att vara katastrofala inte bara för miljön men också ekonomin. Trots det har samhället inte gjort tillräckligt för att stoppa det, med motiven varierande från pengar till genuin övertygelse om att problemet inte finns.

Detta har lett till att speciellt unga människor känner sig extremt marginaliserade inom politiken och det har bidragit till en ny sorts konflikt mellan generationerna, där de yngre anser att de äldre spelar på deras framtid utan att konsultera vad de yngre tycker. Detta amplificeras ytterligare av att samhällets rikedomar koncentreras hos de äldre generationerna utan att förflytta sig neråt så som de tidigare gjort, vilket syns mycket bra med till exempel hur få unga människor äger hus nuförtiden.

De direkta konsekvenserna av klimatförändringen för ekonomin är redan väl kända, flera naturkatastrofer som förstör infrastruktur, städer som blir under vatten och komplikationer med matproduktion; de totala estimerade kostnaderna för klimatförändring år 2050 är 8000 miljarder dollar.³⁾ I Finland syns klimatförändringen främst med kortare vintrar, men även som politiska frågor som stora mängder klimatflyktingar. Detta påverkar inte särskilt mycket unga i Finland, men det som definitivt gör det är hur klimatförändringen indirekt påverkar oss. Om vi samtidigt kombinerar det med andra potentiella kriser som vår generation måste bekämpa, så kan vi måla upp en rätt så dystert framtid för oss.

En till fråga gäller speciellt rikare länder, nämligen demografisk förändring. En välfärdsstat är delvis byggd på antagandet att populationen fortsätter att växa, på det sättet börjar flera människor arbeta än de slutar arbeta. Om detta inte är fallet kommer statens utgifter att öka medan intäkterna hålls på samma nivå eller minskar. Det finns dock en komponent till som gör situationen ännu mera besvärlig, nämligen att gamla människor också lever längre. Detta är på individnivå en rätt trevlig sak, men på samhälleligt plan ser man myntets andra sida, det vill säga ökade statliga utgifter och inget lätt sätt att täcka dem med. Man kan höja skatter, vilket kan vara potentiellt skadligt för ekonomin, skära ner på sociala understöd, vilket kan öka ojämlikhet, eller ta in ny arbetskraft med ökad invandring.

Sist men verkligen inte minst finns de potentiella indirekta konsekvenserna av klimatförändringen. Ju längre det tar för samhället att svara på krisen, desto värre blir konsekvenserna av

”Hurdan värld vår generation kommer att leva i beror mycket på de beslut som fattas inom de kommande åren, men högst sannolikt utan att vi blir konsulterade särskilt mycket om saken. Om de ungas ekonomiska och politiska ställning förtrycks för mycket i samhället så kommer vi att se en motreaktion förr eller senare, och ju sämre vi har det desto starkare kommer motreaktionen att vara.”

klimatförändringen, och de ungas missnöje växer. I en värld där covid-19-lågkonjunkturen ställde det till ekonomiskt, problemet med demografisk förändring inte är löst, och där inga riktiga svar har presenterats för klimatfrågan finns prima bränsle för politisk instabilitet. Historien har visat att politisk och socioekonomisk osäkerhet banade vägen för flera politiska system som fördärvade hela länder. Många har tendensen att ignorera dessa hemska system och borsta av det som historiska enhörningar som uppkom under mycket specifika omständigheter. Detta är dock mycket skadligt, för att det ignorerar de verkliga orsakerna till dessa rörelers uppkomst, nämligen ekonomisk och politisk instabilitet.

Hurdan värld vår generation kommer att leva i beror mycket på de beslut som fattas inom de kommande åren, men högst sannolikt utan att vi blir konsulterade särskilt mycket om saken. Om de ungas ekonomiska och politiska ställning förtrycks för mycket i samhället så kommer vi att se en motreaktion förr eller senare, och ju sämre vi har det desto starkare kommer motreaktionen att vara. Men fastän det krävs förändring är det klart att för många radikala eller ogenomtänkta reformer kan rubba samhällsordningen för mycket och sätta ekonomin i total panik samt skapa ytterligare politisk instabilitet.

Vår slutsats

Som sammanfattning kan man säga att en bra framtid förutsätter möjligheter till både extensiv utbildning, och en stabil och mottagande arbetsmarknad för ungdomar från alla delar av samhället att stiga in i. Det finns ingen chans för unga att göra en verklig positiv förändring på framtiden ifall de inte kan få ett ordentligt fotfäste i samhället. Det är, oberoende av deras syn på saken, den äldre generationens ansvar att framställa ett sådant fotfäste på ett ansvarsfullt sätt.

Coronavåren har varit en unik möjlighet att påminna oss om hur mycket ungdomen kan lida under en kris på grund av försämrade arbetsmöjligheter, tillgång till resurser samt olika former av hjälp, både inom utbildningen och utanför. Detta känns ibland ändå som en verklighet som inte går att åtgärdas och som något som man istället måste kunna leva med, men i vår globaliserade värld är det klart att en sådan sedvänja inte kommer att vara hållbar, eftersom nya kriser kommer att ligga bakom varje hörn. Covid-19 kommer inte att vara den sista pandemin, börsen kommer att krascha än en gång, och för varje gång kommer de unga alltid att vara de som hamnar plocka upp bitarna. Genom allt detta kan ungdomen inte fortsätta vara samhällets syndabock.

Fotnoter

1) "Temporary employment relationships increased in 2010", Statistikcentralen 2010.

2) "The Short- and Long-Term Effects of Graduating During a Recession: Evidence from Finland" VATT Working Papers 96, 2017.

3) "Economic impacts of climate change", Wikipedia-artikel.